

## **Vanliga och "allvarliga" språkfel**

## Dödssynd 1 – Särskrivningar

Ett av de allra mest frekvent förekommande språkfelen i svenskan idag är otvivelaktigt särskrivningen. Tänk på att alltid skriva ihop sammansatta ord! I engelskan, däremot, är det vanligt att svenska sammansatta ord motsvaras av två av mellanrum skilda ord. Förmodligen är det också just engelska influenser som är skyldiga till detta vanliga språkfel i svenska språket.

### Korrekt

kattmat  
jätterolig  
kassapparater  
sjuksyster  
stekt fisklever

### Inkorrekt

katt mat  
jätte rolig  
kassa apparater (=dåliga apparater)  
sjuk syster (=syster som inte är /riktigt/ frisk)  
stekt fisk lever (=stekt fisk vid liv)

När ett sammansatt ord skrivs på två rader måste den första raden avslutas med ett bindestreck. På skyltar och matvaruetiketter är det idag förmodligen vanligare med särskrivningar än med korrekta hopskrivningar, vilket är mycket illa. Sammansättningar där de två delarna består av olika *typer* av text, såsom text från olika språk, koder och ord, siffror och ord etc., måste sammansättningen markeras med bindestreck.

12-åring  
50-öring  
H5N1-viruset (”fågelinfluensaviruset”)  
CO<sub>2</sub>-molekyl (koldioxidmolekyl)  
 $\beta$ -strålning (betastrålning: elektroner (och antineutriner) eller positroner (och neutriner))  
PDF-fil  
DVD-skiva

Om någon del i en sammansättning (vanligen den första) består av flera ord, måste sammansättningen också markeras med bindestreck.

Harry Potter-fantast

Ibland förkortas en gemensam del i två sammansättningar avgränsade med en konjunktion (eller liknande) bort; då måste sammansättningen till det återstående ordet markeras med bindestreck.

Vi måste köpa mer kanin- och råttmat.  
Han arbetar som dator-, TV- och radioreparatör.

## Dödssynd 2 – Satsradningar

Man får aldrig rada upp två huvudsatser efter varandra endast avgränsade av mellanrum eller komma. Istället får man (1) dela upp dessa i två meningar, (2) infoga en konjunktion eller – kanske elegantast av allt – (3) använda ett semikolon som avgränsare.

### Inkorrekt

Den ena bilen är röd, den andra är blå. (*ännu värre*: Den ena bilen är röd den andra är blå.)  
Jag var trött, vid niotiden gick jag och lade mig.

### **Korrekt (1)**

Den ena bilen är röd. Den andra är blå.  
Jag var trött. Vid niotiden gick jag och lade mig.

### **Korrekt (2)**

Den ena bilen är röd, och den andra är blå.  
*eller*  
Den ena bilen är röd, medan den andra är blå.  
  
Jag var trött, och vid niotiden gick jag och lade mig.  
*eller*  
Jag var trött, varför jag vid niotiden gick och lade mig.

### **Korrekt (3)**

Den ena bilen är röd; den andra är blå.  
Jag var trött; vid niotiden gick jag och lade mig.

## **Dödssynd 3 – att använda semikolon felaktigt**

Tecknet semikolon (;) ser ut som en kombination av kolon (:) och komma (,). Dock kan tecknet i regel *inte* användas där kolon eller komma kan användas. Semikolon används som bekant istället för punkt, där satserna "hör ihop" med varandra mer än vanligt. Kolon används istället för att "presentera" en bit information, och komma används endast vid uppräkningslistor, för att avgränsa en bit information i en sats, eller för att avgränsa huvudsats och bisats.

Man inser att kopplingen mellan fysikalisk och medveten perception inte är omedelbar; teoretiskt skulle man kunna uppfatta den elektromagnetiska informationen från ögonen som ett ljud och den atmosfäriskt mekaniska informationen från öronen som en bild, även om det säkerligen vore mindre fördelaktigt för människans orientering och överlevnad.

Min längd: 160 cm

Min längd; 160 cm

## **Dödssynd 4 – att använda talspråkiga former**

Använd alltid de konventionella formerna "mig", "dig", "sig" och "säg" istället för "mej", "dej", "sej" och "säj".

## **Dödssynd 5 – att använda "dom" som pronomen**

En "dom" är ett beslut i en domstol. Pronomenet skrivs "de" i subjektsposition och "dem" i objektsposition.

### **Inkorrekt**

Dom åker imorgon.  
Vi ska besöka dom.

### **Korrekt**

De åker imorgon.

Vi ska besöka dem.

### **Dödssynd 6 – att böja verb som skall stå i (ren) infinitiv**

Hur har ni hunnit gjort allt detta?

Hur har ni hunnit göra allt detta?

### **Dödssynd 7 – att använda dubbla avgränsare**

Ofta används komma, parenteser och tankstreck för att avgränsa en bit text i texten. Tänk dock på att endast använda *en* avgränsare åt gången!

Professorn studerar skorpioner, som är spindeldjur, numera.

Professorn studerar skorpioner (som är spindeldjur) numera.

Professorn studerar skorpioner – som är spindeldjur – numera.

Professorn studerar skorpioner, (som är spindeldjur), numera.

### **Dödssynd 8 – att missbruka ordet ”vart”**

”Vart” är ett frågeord, som i modernt språkbruk betyder ”i vilken riktning”, och som inte bör blandas ihop med ”var” (”på vilken plats”). ”Vart” används också sällan i betydelsen ”blev”. (I äldre svenska används emellertid ”vart” faktiskt som preteritum av ”varda”, som är en synonym till ”bliva”.)

Vart gick han? (till Stockholm)

Var är han? (i Stockholm)

Du blev väl inte arg?

### **Dödssynd 9 – att lägga till ”s” i onödan**

Det finns inga ord som heter ”medans” och ”tillbaks”. De riktiga orden är ”medan” och ”tillbaka”.

### **Dödssynd 10 – att lägga till ”a” i onödan.**

Det finns inga ord som heter ”svenskalärare”, ”engelskabok”, ”tyskalektion” etc., utan de korrekta orden är ”svensklärare”, ”engelskbok” samt ”tysklektion”.

### **Dödssynd 11 – att blanda ihop formerna av ”egen”**

”Egen” och ”eget” används i singularis utrum respektive singularis neutrum, medan ”egna” används i pluralis.

Jag har en egen webbplats.

Jag bor i mitt eget hus.

Jag sover i min egen säng.

Jag sover i mina egna sängar.

### **Dödssynd 12 – att blanda ihop ”före” och ”innan”**

”Före” är en *preposition* medan ”innan” är en *konjunktion*. Man kan därför inte använda dessa på samma ställen.

Hon skulle komma *före* klockan två.  
Hon skulle komma *innan* programmet börjar.  
Du får stanna bilen *före* stoppskylten.  
Du får stanna bilen *innan* du kör ut på huvudleden

### **Dödssynd 13 – att blanda ihop ”mer” och ”fler”**

”Fler” används för uppräknliga substantiv, medan ”mer” används för ämnesord.

Vi måste skaffa *fler* redaktörer.  
Vi måste skaffa *mer* tid för projektet.

### **Dödssynd 14 – att inte stava adekvat**

Vuxna svenskar bör i sanning utan minsta betänksamhet kunna stava till vanliga ord som ”abonment”, ”angelägen”, ”ceremoni”, ”egentligen”, ”förrän”, ”jämnt”, ”jämt”, ”medicin”, ”noggrann”, ”original”, ”positiv”, ”värld”, ”åtminstone” etc.

### **Dödssynd 15 – att inte tillräckligt tydligt markera titlar**

Markera alltid titlar på böcker, filmer, produkter etc. på ett tydligt och homogent sätt; annars riskerar misstolkningar att uppkomma.

I en diskussion kring böcker som tar upp samhällsproblem:

*Barnpornografi* tycker jag är riktigt bra.  
Barnpornografi tycker jag är riktigt bra.

### **Dödssynd 16 – att inte använda våra vackra ord**

Använd gärna svenskans alla vackra ord och uttryck! ”Emedan”, ”ty”, ”alldenstund”, ”enär”, ”emellertid”, ”icke desto mindre”, ”åstunda”... Men du måste veta vad de betyder och hur de används!

### **Dödssynd 17 – att överdriva**

Säg inte att det ösregnar, om det bara duggar, och säg inte att det är storm ute, om det bara blåser lätt. Säg inte heller att du är ”helt slut” om du bara är ganska eller mycket trött. Medveten humor är emellertid tillåten, så att medvetet humoristiskt kalla grammatiska fel för ”dödssynder” är således helt i sin ordning!

### **Dödssynd 18 – att vara otydlig**

Se alltid till att vara tydlig. Ofta används citationstecken kring ord för att markera att författaren egentligen inte riktigt avser grundbetydelsen av ordet. Försök att undvika dylika tvetydigheter.